

Eduard Martin

*Bydlí u vás
Ježíšek?*

KARMEITÁNSKÉ
NAKLADATELSTVÍ

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Martin, Eduard, 1951-

Bydlí u vás Ježíšek? / Eduard Martin. – V Praze : Karmelitánské nakladatelství, 2022. – 157 stran

Vydalo Karmelitánské nakladatelství ve společnosti KatMedia, s.r.o.

ISBN 978-80-7566-059-6 (brožováno)

* 27-565.3 * 398.332.416 * 27-423.79 * 316.472.4 * 17.02 * 316.728

* 27 * 821-93 * (0:82-32) * (0:82-94) * (047.53)

- Vánoce
- vánoční zvyky
- křesťanská víra
- interpersonální vztahy
- životní moudrost
- každodenní život – křesťanské pojetí
- příběhy
- vzpomínky
- rozhovory
- publikace pro děti

27-4 - Praktická teologie. Morální teologie [5]

821-93 - Literatura pro děti a mládež (beletrie) [26]

© KatMedia, s.r.o., Praha, 2022

ISBN 978-80-7566-059-6

*Věnováno těm,
u kterých bydlí Ježíšek*

Bydlí u vás Ježíšek?

„Bydlí u vás Ježíšek?“

Jsou slova, která se mihnou –

A zmizí.

Jsou slova, která se zatřpytí a svítí. Nepřestávají svítit...

* * *

Ten, kdo se zeptal touhle zvláštní otázkou, byl malý chlapec. Čekali jsme o božíhodovém večeru na autobusové zastávce. Pozorovali vánici, něžnou vánoční vánici.

Našemu synovi byly tři roky. A byl..., ano, jak to řekla jeho sestřička, byl zachumlánek. Zachumlaný v zasněženém jiskřícím zimníčku. Vypadal jako radostný medvídek.

Chlapeček, který se syna zeptal, byl také předškoláček. A nudil se. Když si všiml našeho chlapečka, svého „budoucího kamaráda“, popoběhl k němu. Chtěl se kamarádit. Syn byl pro něj „budoucí kamarád“. Děti mají velký dar: nedívají se na cizí lidi jako na cizí, ale jako na kamarády. Budoucí kamarády. Nenapadlo ho, že by syn neměl radost, když se budou kamarádit.

Zeptal se důrazně, jako by ta otázka byla ta nejdůležitější, jakou může člověk člověku dát.

* * *

„Kdo jestli u nás bydlí?“ divil se syn.

Nechápavě na budoucího kamaráda pohlédl.

„JEŽÍŠEK,“ zopakoval chlapeček.

Některé děti ještě neumí psát, ale už umí mluvit velkými písmeny.

„U nás bydlí dědeček... a babička,“ rozvažoval syn. „A já. Já u nás taky bydlím. A maminka s tatínkem... A fialová žirafa. A kocour...“

Považoval svou plyšovou žirafu i našeho černobílého kocoura za další členy rodiny. Pro děti se rodina skládá ze všeho, co mají rády.

Z vánice vyjel autobus, zastavil před čekárnou.

Cestující nastupovali. Nastoupil i zvědavý chlapeček s rodiči.

Setkal se s námi na chvíli.

Chlapečci se neskamarádili.

Možná se už nikdy nepotkají...

Možná za deset..., za třicet let...?

Nepoznají se.

Nenapadne je pokračovat v důležitém rozhovoru. V rozhovoru, jaký kdysi..., kdysi prolnul hebkou vánoční vánicí... Tehdy v dětství.

Kdo ví, jaké budou mít starosti.

Jaké zbytečné otázky budou pokládat... Budou si zakrývat kulisami nedůležitých otázek významné otazníky? Takové, jaké by jim mohly rozsvítit život? Někdy stačí správná otázka a posvítí na odpověď.

Neznámý chlapeček odjížděl vánoční vánicí...

Ale jeho otázka –

NEODEŠLA.

* * *

Bydlí u nás –

JEŽÍŠEK?

Není to jedna z nejdůležitějších otázek, jaké může člověk dostat...? Jaké může dostat od jiného, ale může si je položit i sám...? Jedna z nejvýznamnějších otázek, na jaké si může odpovídat? Nejen ve vánočním čase...?

Odpověď na tuhle otázku je i odpovědí na otázku, jestli si připadáme marní...

Nebo ucítíme, že marní nejsme.

Je to superotázka. Když si člověk volí, s kým bude žít, volí si, jaký bude mít domov...

Náš domov bude takový jako ten, koho jsme do něj pozvali.

Náš domov bude takový jako ten, kdo svůj domov spojí s naším domovem.

Aby byli dva lidé opravdu „SPOLU“, je třeba, aby si spojili i domovy...

Chlapeček, který se zeptal syna neobvyklou otázkou, byl asi okouzlený štedrovečerním hostem. Betlémským hostem...

Nadílkou, kterou vánoční host donesl.

Neuměl mluvit jako dospělí –

Řekl otázku dojemně prostým způsobem...

Tak se dospělý nezeptá. Děti mívají otázky, jako by se ptali andělé...

* * *

Té chvíle ve vánici se dotkl betlémský dech.

Betlémský dárce.

Chlapeček chtěl asi říct, že u nich žije..., bydlí... Ježíšek.

Naděluje jim –

Krásné chvíle...

Naděluje krásný čas.

Ale neuměl to říct „dospělými slovy“. Když se podívám oknem vzpomínky na ten dávný podvečer, onoho chlapečka zase vidím...

Odchází k autobusu. Je šťastný, poskakuje... Jednou rukou drží za ruku tatínka, druhou maminku. Jaké je štěstí mít někoho, kdo jde s námi a má nás rád...

Miluje nás –

Můžeme ho vzít za ruku.

Abychom nebyli sami...

* * *

Ten vánoční chlapeček nebyl sám.
Usmíval se...
U nich doma bydlel Ježíšek.
U koho bydlí Ježíšek, ten se může usmívat... Není sám.
Chlapeček se ohlédl.
Zamával –
Něco zavolal...
Poryv větru odvál slova. Odnášel hebký hlásek démantovou nocí...

Nastoupili jsme do autobusu. Projížděli městem... Za okny autobusu se míhaly jiskry oken. Z oken vyhlížely jiskřící stromčky.
Za vánočními okny bydlely děti a rodiče –
Bydlely –
S Ježíškem?

* * *

Kolikrát jsem si na onu otázku vzpomněl. Kolikrát ji přehrál „gramofon vzpomínek“...
„BYDLÍ U VÁS JEŽÍŠEK?“
Tolik lidí by nenapadlo se takhle zeptat... Tolik dospělých by otázku nepochopilo.
Usmáli by se... Pomysleli by si: „dětská otázka“.
Ale nenese tahle otázka sdělení, jaké nevyslovují tlusté knihy?
Jsou otázky, které posvítí do svědomí jako reflektory.
Jsou otázky, které svítí jako majáky...

* * *

„Vánoční“ otázky nenápadně znějí celý rok. Lidé se jim ale raději vyhýbají.

Některé otázky bývají jako kormidla: pootočí osudem...
Vedou životní loď, loď s nákladem hodin..., dní, let...
Vedou ji, aby neplula do tmy.
Aby vyplula ke svítání...
Doplula –
Do „srdce světla“ ...

* * *

Vánoční vločky ze synova dětství dávno roztály.
Zvědavý chlapeček žije kdovíkde. Má jiné starosti než přemýšlet, jestli s ním bydlí Ježíšek... Jak děti stárnou, nahrazují si důležité otázky nedůležitými. A důležité označují jako dětinské... Jako takové, na které není třeba odpovídat.
Ale opravdu není?
Jsou otázky, které umí pojmenovat –
Šťěstí.

* * *

Opět jsem procházel hebkou večerní vánicí.
Vločky se třpytily v jiskřícím, démantovém tanci...
A zatřpytila se otázka, kterou vyslovil dětský hlásek.
Otázka, ve které čeká odpověď –
Odpověď odpovědí...
Kde bydlí Ježíšek, tam se děti usmívají –
Usmívají se na dospělé... A dospělí se usmívají na děti.
Kde bydlí Ježíšek, je betlémský čas.
Po celý rok...
Jde o to, zaslechnout andělskou otázku... Nepřeslechnout otázku otázek.
Ježíšek bydlí v každém domově –
Jenže někdo si ho nevšiml.
Ještě. Ještě si ho nevšiml...

* * *

Jsou hosté, kteří dělají z bytu domov.

A některé otázky jsou klíčem ke štěstí... Klíčem i k tomu, co se zdá neodemknutelné. Každý den je možné položit si nejdůležitější otázku. „Bydlí u nás Ježíšek?“

„Bydlí u nás... dnes...?“

Některá poznání mění lhostejný domov v domov, ve kterém bydlí štěstí.

Jsou otázky, které umí odemykat i zdi.

Andělé je znají... I dospělí je znají... Ale nepokládají si je. I když by jim odpovědi vysvětlily, proč jsou smutní.

Proč se cítí osamělí...

* * *

Rty vzpomínky se pootevřely...

A vzpomínka má –

Andělský hlas.

Hlas, který umí rozsvěcet život.

Rozsvítit ho otázkou...

Tak prostou otázkou: „Bydlí u vás Ježíšek?“

Nejhezčí dárek pro toho, koho mám rád

Nejkrásnější dárek?

Kolik dárků dostával člověk v dětství ...

Kolik jich dostal – větších i malých...

Na většinu z nich dávno zapomněl.

Jaké dárky jsem asi dostala, když mi bylo pět..., šest, sedm let? Nepamatuji si žádný...

Kolik dárků jsem asi dostala pod stromeček ve dvanácti?

Jaké dárky jsem dostala ve třinácti od těch, kteří mě měli rádi... Jaké dárky jsem dostala ve čtrnácti?

Nepamatuji si ani na jeden.

Onehdy jsem si povídala s dětmi o dárcích, na které se těšily. I o těch, které ony samy připravovaly pro ostatní.

„Maminko, který dárek z těch, co jsi kdy dostala, byl nejhezčí?“ Takhle se zeptala dcera před Vánoci.

„Nejhezčí?“

„Nej nej... nejnejovatější.“

„Který byl...?“

Zavzpomínala jsem –

Zasnila se.

* * *

Vzpomínala jsem na dárky, které mi udělaly v dětství radost... A žasla jsem, na jak málo z nich si vzpomínám.

Kolik dětské radosti odešlo s dětstvím a neulpělo ve vzpomínce... Neulpělo v paměti...

„Některý dárek musel být nejhezčí, ne?“

„Rozmyslím si to,“ říkám.

Vyšla jsem navečer s manželem a s dětmi na krátkou vánoční procházku. I v chumlajsu, jaký jsem měla, jsem si

vyšetřila chvíli. Vyšli jsme do zasněžené krajiny. Do krajiny pokryté sněžnými krajkami...

Jinovatka „obháčkovala“ stromy.

„Už sis vzpomněla?“ zavolala dcera. „Vzpomněla sis, jaký byl nejhezčí dárek?“

Nejhezčí? Zaváhala jsem.

Loutkové divadlo..., loutkové divadlo, které rodiče rozestavili pod stromečkem a rozvěsili kolem něj loutky? Možná.

Ale pak mě něco napadlo.

„Nejhezčí dárky jsou chvíle.“

„Chvíle?“

„Hm.“

„JAK TO... CHVÍLE?“

„Třeba tahle, kdy jdeme všichni pohromadě... A máme se rádi, není to hezká chvíle?“ řekla jsem.

Přikývla.

„Je.“

„Moc hezká,“ řekla druhá dcera.

„Klášná,“ pochvaloval si chlapeček. A rozeběhl se za vložkou... Poletovala jako motýl...

* * *

Tolik dárků dostáváme –

Zapomeneme na ně? Na který ne?

Kolik dárků čeká letos –

Kolik jich můžeme dát... Kolika můžeme někomu rozetřpytit život –

„Tahle chvíle je báječný dárek,“ řekla jsem manželovi.

Dívali jsme se na děti. Radostně pobíhaly zasněženou loukou.

Jako po betlémské stráni... Jako na zasněžené louce v našem rodinném betlémě.

Dívali jsme se na děti –

A uvědomovali si, jak nádherný dárek dostáváme.
Tuhle chvíli...

* * *

ANDĚLSKÝ DÁREK.

„Tahle procházka je supersuperdárek,“ řekla jsem.
Manžel přikývl.

„Super, super, super,“ dodal.

Ze zasněžené louky dýchal betlémský vánek –

„Ty jsi dárek..., můj báječný dárek,“ usmál se manžel.

A dal mi pusu.

„Ty jsi můj báječný dárek,“ řekla jsem.

A dala jsem mu pusu.

Děti to zahlédly a rozeběhly se k nám.

Volaly, že také chtějí pusinky.

A dostaly je.

Vánoční polibky jsou z celého roku ty nejhezčí...

I polibek může být krásný vánoční dárek.

Krásný?

Nejkrásnější...

* * *

Tolik obyčejných okamžiků se dá proměnit do dárků... Nelze ze zdánlivě všední chvíle „vykouzlit“ překrásnou?

Tu „chvíli polibků“, tuhle štědrovečerní chvíli, si schovám.
Uložím si ji do sbírky krásných okamžiků.

Může se hodit –

Třeba se někdy budu potřebovat zahřát svítícími vteřinami.
Někdy budu potřebovat teplo vzpomínky.

Je dobré mít sbírku vzpomínek, které zahřejí –

Posvítí –

Jako jitřenky...

Jediná věta dokáže proměnit stmívání do svítání... Jedna
jediná vzpomínka....

Vzpomínka umí rozžehnout jas...

Každý den může být dnem, který někoho zahřeje...

* * *

Každý den můžeme rozsvítit, aby někomu posvítil na cestu...

Vánoce v pekle aneb Ozdobičky

Zdobíme vánoční stromek.

Naše holčička už ví, že dárky nenosí Ježíšek, a tak nám se zdobením pomáhá.

Vychutnávám si tuhle chvíli..., kdo ví, jak na takové chvíle, kdy jsem se svými dětmi, budu po letech teskně vzpomínat –

Kamarádka, která má dceru daleko, mi často říká, jak by byla ráda, aby se vrátily nenápadné chvíle... Zdánlivě bezcenné chvíle z dávné doby..., chvíle, kterých bylo tolik... Nevážila si jich a nyní se jí zdají vzácné jako démanty.

„Maminko, jak vypadá čertí stromeček?“

„Čertí stromeček...?“

„Hm.“

„Jak to myslíš?“

„No, jak čerti zdobí vánoční stromeček.“

„Jaký čertí stromeček?“ Zavěšuji právě vánoční hvězdu na vrchol jedličky. Tam by dcera nedosáhla. Rozesmála jsem se, až jsem málem sklouzla ze židličky.

„Přece Vánoce jsou všude... Nebo ne? Maminko?“

„Já myslím, že v pekle Vánoce neslaví.“

„Já myslím, že jo.“

Zamyslíme se.

Holčička podává další ozdobičky. Věším je na větvičky, na které nedosáhne...

Dumáme, dumáme...

„Co si myslíš ty?“ ptám se. „Jak vypadají čertí stromečky?“

„Já myslím, že mají ošklivé ozdobičky.“

mlčím. Snažím se vymyslet něco rozumného..., odpověď na zdánlivě nesmyslný nápad. I přemýšlením o hloupostech můžeme cvičit rozum.

„Maminko, zpívají čerti koledy?“

Představím si sbor malých čertíků. Zpívá vánoční koledu. Napadá mě: o tomhle možná ještě nikdo nikdy neuvažoval.

Tolik lidí toho už tolik vymyslelo a vida –

Ještě se dá přijít na něco, na co ještě nikdy nikdo nepřišel. Moje dcera vymyslela něco, co žádného filozofa nikdy nenapadlo...

„Předpokládám, že v pekle nemají o Vánocích zvyk zpívat koledy.“

„Hm. Hm... Oni mají vztekana.“

„Proč by měli mít vztek?“

„No že se Ježíšek narodil.“

Dcera mi podává třpytivý vánoční řetěz. Otáčím ho kolem stromečku. Co se dá užít zábavy při zdobení..., než dcera podá další řetěz – omotá si ho kolem sebe a pak si z něj udělá čelenku. Místo stromečku zdobí sebe.

„Myslím,“ propěvuje si, „že ty jejich ozdobičky jsou ošklivé věci..., ošklivé řeči.... Když někdo na světě něco ošklivé ho udělá...“

„Ozdobí si tím pekelný vánoční stromeček?“

Dcera kývne.

„Jasňačka.“

„Aha.“

„Když někdo něco špatného udělá,“ pokračuje dcera,“ tak to čerti chňapnou. Ozdobí si s tím stromeček. Když někdo říká nějakou lež, vezmou ji a dají ji na čertovskej stromeček. Jako ozdobičku...“

„Aha.“

„Maminko, kdybys byla čert..., zdobila by sis o Vánocích takhle stromeček?“

KDYBYCH BYLA ČERT...

Nikdy jsem neuvažovala o tom, co by bylo, kdybych byla čertí maminka.

Možná že kdyby si člověk představil, jaké by to bylo, kdyby byl čert..., mnoho věcí by mu bylo hned jasnějších.

Hned by poznal, co by neměl a co by měl dělat. Kolikrát se člověk nemůže rozhodnout... Ale kdyby si představil, že je čert –

Kdyby si představil, co by dělal jako čertisko..., došlo by mu, co by rozhodně neměl udělat a co udělat má.

* * *

Na loňské zdobení stromečku jsme nezapomněli. Ono oblékání stromečku si připomínáme nejen o Vánocích...

„Hele, maminko, když udělám něco špatného...,“ zauvažovala loni dcera.

„Tak co?“

„Řekni mi slovo ‚ozdobička‘. Nezapomeneš?“

„Proč bych ti to měla říkat?“

„No..., abych poznala, že jsem připravila čertíkům ozdobičku na stromeček, ale třeba jsem si to neuvědomila...“

Usmála jsem se.

Kolikrát člověk připravuje ozdobu na čertovský strom..., a neuvědomuje si to. Nepostřehne to...

Nebo někdo je na to dokonce pyšný a myslí si, kdovíco hezkého udělal.

„Hele, a když já udělám něco, co se ti nebude líbit...,“ uvažuji, „řekni mi taky to slovo.“

„Ty neděláš, maminko, nic špatného.“

Opravdu? Jak dlouho si bude myslet, že jsem... supermaminka?

„Ale kdybych udělala.“

„Jo, tak ti povím.“

* * *

Od té doby se v naší „tajné rodinné řeči“ objevilo nové slovo. Říkáme si je nejen já s dcerou. Říkám si je i s manželem.

Ozdobička...

Nenápadné slovo?

Obyčejné?

Někdy je to právě jednoduché slovo, které pomůže pochopit složité souvislosti. Někdy může jediné slovo posvětit na rozhodnutí –

Na život.

* * *

„Ozdobička“...

Není to nic urážlivého. Jen... jemné upozornění. Upozornění na něco, co by se mohlo objevit na pekelném vánočním stromě.

Kolikrát se lidé rozhádají, kolikrát si řeknou nepříjemné věci, a ne a ne přestat si vyčítat ... Jenže proč? Protože si neuvědomí, že vyrábějí ozdobičky čertům na vánoční strom.

A přitom může stačit jedno jediné slovo a člověk si to uvědomí.

I z jednoho slova se toho může člověk o sobě tolik dozvědět...

Někdo se mračí a mračí...

Zlobí. Uráží...

Není to jeho zlobení jako zlatý řetěz, jaký se připne na čertí vánoční stromeček?

Není třeba kritizovat.

Není třeba ztrácet čas složitým vysvětlováním, co se nám nelíbí –

Proč neříct jedno slovo?

* * *

Proč bych měla pomáhat čertům –

Pomáhat čertům zdobit jejich vánoční stromeček...?

Vánoce v zákopecích

(příběh pamětníka první světové války)

Jednou jsme hráli v zákopecích o Vánocích zvláštní hru. Trávili jsme už dlouhou řadu dní v zavšivených, mrazivých příkopecích. Nudili se...

Jeden Moravák nám navrhl tuhle hru z jejich kraje.

Omrzely se nám karty, a tak jsme ji zkusili.

Seděli jsme o štědrovečerní noci v zasněženém, jiskřícím tichu...

Dostali jsme víno a tabák. A tak se nám život nejevil nesnesitelný...Vojna mne naučila vnímat i maličké radosti jako obrovské.

Pokud jsem si z té idiotské války odnesl nějakou zkušenost, je to právě tahleta... Víte, že teď sice žijete –

Ale v příští minutě...

NEMUSÍTE BÝT –

Být na tomhle světě...

V tu chvíli začínáte vážit čas na jiných vahách než dosud.

Čas je jako váhy, na kterých ho převažujeme...

Čtvrthodina? To, co pro mne byla dřív, už není – není NIC.

Když jsem se zdržel v kavárně nebo jinde o čtvrt hodiny déle, o nic nešlo. Čas byl pro mne plevl...

Válka mění vnímání času: všední chvíle se umí zatřpytit...

Ten, kdo zažil válku, ve které nejenže nevěděl, jestli bude zítra v pořádku, ale ani to, jestli bude v příští vteřině ještě „ve svém těle“, pro toho přestal ciferník hodinek podávat zprávu o mizejícím plevlu –

Dává mu zprávu o různých, kterými jsou jeho minuty...

* * *

Pomalu jsem upíjel z ešusu víno.

Přidělili je na sváteční přiděl. A pamatuji si poznámku kamaráda, který se díval do prázdného ešusu a řekl: „Klucí, možná jsem vypil poslední víno v životě...”

Měl pravdu...

Na začátku roku ho zastřelili.

A do té doby jsme od proviantáků nedostali žádný přiděl vína...

Když člověk vychutnává doušek vína, měl by ho vychutnávat vděčně ..., nikdy neví, jestli to není poslední víno, které se dotýká jeho rtů...

* * *

Hra, jakou kamarád navrhl, byla jednoduchá.

Každý měl říct v duchu větu, kterou by se rozloučil s někým ze svých blízkých, kdyby mu mohl říct už jen jednu větu.

U nich doma, na vesnici, se po mších scházeli vymrzlí ministranti na faře. A rozehřívali se teplem u kamen a horkým čajem.

Někdy napadlo tolik sněhu, že čekali, než se prohrábnou cesty.

A i když by se mohli vydat závějemi do svých vsí dřív, rádi sedali s panem farářem u kamen. Hráli šachové turnaje. Na široké chodbě fary hrávali fotbal...

Povídali si... A pan farář jim navrhoval i hry, které cvičily duši...

Když byli malí, nenapadlo je, že by ta „poslední věta“ byla opravdu poslední.

Nevěděli, že by mohla být válka, do které by narukovali... Brali hru nazvanou „poslední věta“ jako námět k zábavě... Jako větu, kterou by vyslovili, pokud by se rozhodli odejet ze svých vesnic.

Tak jako odjížděli někteří sousedé –

Za oceán...

Občas vtipkovali a říkali věty, které se jim zdály zábavné, ale které by svým blízkým nepověděli. Ale kněz je upozornil, že mají vyslovit takovou větu, že by skutečně litovali, kdyby ji svým blízkým zapomněli povědět. Aby tu hru nebrali na lehkou váhu.

Byla to i příprava, jakou měli provádět před zpovědí.

Měli si, než by vešli do zpovědnice, rozvážit, co by chtěli někomu říct, kdyby už „byli na onom světě“ a nemohli si s blízkým člověkem promluvit.

Je to, vysvětlil kněz, výborná cesta ke zpytování svědomí. Upřímná příprava na dobrou zpověď. Kněz měl v mládí přítele, kterému chtěl něco vysvětlit.

Odkládal to...

Nenapadlo ho, že přítel nečekaně zemře. A on mu nebudemoci povědět, co si připravoval...

Lidé, kteří si při takovéto „hře“ projdou vztahy k blízkým, kteří rozváží, co by jim chtěli říct, udělají si, vysvětlil kněz, úklid ve svědomí...

Když se to tak vezme, ta hra byla v zákopech VELICE aktuální.

Přestala být hrou a stala se jakousi zpovědí.

Člověk ji neříkal ve zpovědnici. Říkal ji svému svědomí...

* * *

My v zákopech měli povědět slova, kterými bychom se měli rozloučit s těmi, se kterými druhý den možná nebudeme na stejném světě.

Vyslovit větu, kterou bychom jim řekli –

Kdybychom měli čas...

Ale nyní jsme si měli tu větu říct nejen v duchu... Měli jsme nahlas pojmenovat toho, komu bychom ji rádi řekli...

A pak jsme ji měli povědět i kamarádům.

Zprvu jsme váhali –
Jako bychom oslovovali nejen své blízké..., ale i –
Osud.

* * *

Občas někdo jmenoval někoho, koho nesnášel. A řekl vulgární vzkaz, jakým by se s ním chtěl loučit.

Jenže jak se stmívalo, přicházela na nás stále vážnější nálada –
A my mluvili tiše...

Každý si představoval toho, koho měl rád... S kým by si chtěl popovídat.

Koho by chtěl navštívit.

S kým se toužil setkat...

Políbit ho...

* * *

Do šera..., do tmy štědrovečerní noci... vcházela plachá slova.
A když někdo vyslovil jméno toho, na koho myslel, chvěl se mu hlas...

Bylo nám jasné, že ten, kdo by měl onu větu zaslechnout, ji nikdy neuslyší. Zapomněli jsme mu ji říct..., dokud byl čas.

Žijeme ve světě vět, které jsme zapomněli vyslovit...

Kolik nevyslovených vět se chvěje nad vojenskými hřbitovy...

Kolik nevyslovených vět se vznáší nad hroby –

Tolik času jsme měli někomu něco povědět.

Tolik času, který jsme dostali, jsme mařili zbytečnými slovy..., tolik plevele jsme sázeli místo růží.

V ledovém zasněženém zákopu zněly zkřehlé věty –

Poslední věty.

Jakou poslední větu by člověk dnes vyslovil, kdyby se jí měl loučit s tím, koho miluje?

* * *

Byla mrazivá noc –

Kolem nás i v nás...

Mrazilo nás.

Docházelo nám, s kolika lidmi máme něco nedořečeného.

Tolik času jsme s tím nebo s tou trávili. Tolik plevelných slov jsme si s ním nebo s ní vyměnili. A zapomněli jsme si s nimi říct něco důležitého...

Nejdůležitějšího.

Ta hra, kterou kdysi kdesi hráli na faře malí chlapci, ta hra se objevila v zákopech, když dospěli.

A dostala podivuhodnou..., děsivou ozvěnu...

Bylo nás pár, co větu neřekli –

Vyvzlykli ji.

Někdo řekl jen jméno toho, komu by chtěl svou větu povědět, a –

Mlčel.

* * *

Mlčel a –

Plakal.

Byla to hra, při které se na jediném vzkazu měl převážít vztah.

Poznat váha vztahu...

Začátkem příštího roku začala na našem úseku fronty ofenziva –

A řada našich spoluhráčů padla.

Ale my, co jsme přežili, jsme si z oné vánoční meditační chvíle odnesli vědomí, že je třeba mít s blízkými uzavřený účet.

Žijeme ve světě vět, které zapomínáme vyslovovat...

Je možné, že věta, kterou bychom chtěli vyslovit, zde zůstane... My zde zůstaneme, ale nebude tu už ten, komu jsme ji chtěli..., měli... povědět –

A budeme litovat ... možná celý zbytek života..., že jsme ji nevyslovili.

* * *

Je to hra, která se dá hrát kdykoliv a kdekoliv.

A já ji hrávám třeba, když jedu v autobuse. Hraju ji místo toho, abych se nudil a pospával a ztrácel – lyricky řečeno – démanty minut...

Minuta –

Třeba ta, co právě probíhá..., co právě odbíhá...

Jak nepatrná, zbytečná se zdá...

Ale jak důležitá..., závratně důležitá by se zdála tomu, kdo by věděl, že je jeho poslední.

Že odejde –

Zmlkne.

* * *

Jak velké štěstí má ten, kdo nezanechává nevyslovené vzkazy. Ten, kdo stačil říct blízkým to, co by ho mrzelo, kdyby jim nepověděl... Kdyby jim to NESTIHL povědět –

Kdyby nestihl povědět tomu, koho má rád, jak moc ho má rád...

Jak moc ho má rád...

Ježíškova vánoční pošta

„Píše Ježíšek dopisy?“

Podívala jsem se na chlapečka udiveně.

„Dopisy?“

Zakýval.

Několikrát. Důrazně.

„Jako posílá ten supelmalket,“ vysvětlil.

Supermarket by znělo správně, ale slovo supelmalket zní lépe..., je to lesklé, třpytivé slovo. Zazní lépe, než kdyby syn uměl vyslovovat „r“.

Otevřel poštovní schránku a podává mi z ní poštu. Poštu, jaká se ve schránce obvykle objevuje.

Především letáky... Reklamy, které posílají supermarkety. Jsou dny, kdy pestré nabídkové letáky jsou naše jediná pošta.

Ale chlapeček stejně každý den nedočkavě běhá ke schránce.

Zakládá si na tom, že je náš „rodinný pan pošťák“.

Před Vánoci k nám chodí nabídek nejvíc. „Vyslanci obchodů“ hází nabídky do schránky několikrát denně.

Chlapeček běhá zasněženým chodníčkem také několikrát denně. Podívat se, jestli zase nemáme novou poštu.

Dnes donesl opět několik letáků. Začal je studovat. A vybíral, co bychom měli z nabídky koupit.

„Ježíšek by měl psát dopisy?“ rozesmála se jeho malá sestřička.

„JO.“

Někdy děti mluví náramně přesvědčivě.

Chlapečkovu JO zaznělo velice hlasitě, velice přesvědčivě... Dospělý by potřeboval plno vět, aby vyjádřil to, co syn dokáže dvěma hláskami.

Nechtěla jsem, aby se začal se sestřičkou přít –

A tak jsem jeho filozofický nápad nechtěla zlehčovat.
„Co by v takovém Ježíškově dopise mělo být napsané?“
řekla jsem.

Chlapeček se zamyslel –
Kratičce.

„Pelno věcí.“

„Plno věcí,“ opravila ho sestřička.

Její bratr dobře ví, že se má říkat „plno“.

Jenže hraje si se slovy. Není to tak dlouho, co se naučil mluvit, a hovor pro něj ještě není tím, čím bývá pro dospělé, není hromaděním lhostejných hlásek, řazením frází...

Mluvení pro něj ještě nepřestalo být dobrodružstvím. Se slovy se mazlí, hraje si s nimi.

Sestřička se zakuckala smíchy: „Ty myslíš..., ty si myslíš..., že má Ježíšek čas, aby někomu psal dopis? To zrovna...“

„Co myslíš,“ rozvíjím jeho myšlenku, „co myslíš, že by napsal třeba... dneska...? MNĚ?“

„Aby ses nezlobila.“

„Nezlobila?“

Kývne.

„Jo. Abys nekšičela.“

„Neříká se nekšičela, ale nekřičela,“ opravuje ho sestra.

„Nemá se kšičet.“ Bratříček se na ni podívá, jako by se spletla ona, a ne on.

Ti, kdo se mýlí, umí přesvědčovat ostatní, že se mýlí oni...

Uvědomila jsem si, že jsem před chvílí opravdu křičela. Když se děti přetahovaly o bonbony a... předtím jsem „promluvila zvýšeným hlasem“ na jejich tatínka. Zapálil si sváteční doutník ne na verandě, kde kouřit smí..., ale v obývacím pokoji, kde kouřit nemá. Hm. Jsem vysílená z předvánoční dřiny, uštvaná, ale stejně...

Mohla jsem to říct –

Jinak.

„Nekšičet“.

Napadlo mne, že bych mohla tenhle nápad s dopisy využít –
Výchovně...

A zeptala jsem se chlapečka, co by asi bylo v psaníčku,
které by si donesl ze schránky od Ježíška pro sebe.

A co by bylo v dopise napsané..., kdyby se ve schránce
objevil jeden pro jeho sestru...

A děti začaly rozvažovat –

Co by asi napsal Ježíšek tomu a onomu –

Co by napsal tomu i onomu z lidí, které znají... Našemu
sousedovi, sousedce. Naším příbuzným...

A nebylo to nudné rozvažování –

Kdepak. A mně hezky ubíhal čas při pečení vánočního
cukroví.

Vymýšleli jsme, co by asi stálo v dopise, který bychom našli
ve schránce a nebyl by doručený od paní listonošky nebo od
studenta, který roznáší letáky ze „supelmalketu“, ale byl by
odeslán z rajské pošty... Donesl by nám ho do schránky an-
děl. Myšlenka, že bychom měli dostat dopis od anděla stráž-
ného, nás zaujala –

Uvažovali jsme, co by v takovém dopise bylo o...

A jedli jsme přitom vanilkové rohlíčky, abychom si přemýš-
lení osladili...

Tu vánoční hru jsme si usnadnili –

Uvažovali jsme ne o tom, co by v tom dopise bylo napsá-
no, abychom dělali v budoucnosti, ale o tom, k čemu by nás
dopis vyzýval, abychom udělali...

DNES.

Právě dnes...

Bylo to těžké vymýšlení...? TĚŽKÉ?

Vlastně... těžké ani nebylo...

Žasla jsem, jak rychle jsem zjistila, že bych měla..., udělat to –

A neudělat tamto...

A nešlo jen o to, co udělat nebo neudělat dnes.

Když jsem se dívala na svůj život z hlediska andělské pošty, dohlédla jsem o dost dál, než když jsem se dívala jen na úkoly, a ne na to, co za nimi prosvítá.

Když děti vytáhly z komory sáňky a rozeběhly se na zahradu, uvažila jsem si kávu...

Nezapnula jsem si televizi, jak jsem měla v plánu.

Zvolila jsem si mnohem zábavnější program.

Představovala jsem si, co by bylo napsáno v dopise..., v andělském dopise..., který bych našla v poštovní schránce.

Bavilo mne to –

Film, který bych sledovala v televizi, by nebyl tak napínavý.

A za pár dní bych si už ani nevzpomněla, o čem byl.

Představovat si, co by mi donesl ve vánočním psaní anděl strážný, bylo napínavější. Bylo toho tolik, co jsem věděla, že by mi chtěl povědět..., vlastně jsem to věděla, i když jsem nebeský dopis nedostala..., jenže jsem si to neuvědomovala, dokud jsem nezačala hrát právě tuhle hru ...

Člověk ví, co by mu napsal jeho strážný anděl –

Ví to..., a asi proto si jeho dopis nečte...

* * *

A proč by on měl psát mně –

A ne já jemu?

Tahle představa mne také zaujala.

Uvažovala jsem, co bych napsala já jemu... Jak bych se vyjádřila k tomu, co by on napsal mně.

Moje kamarádka byla nedávno u psychiatra –

A zevrubně mi vykládala, jak jejich rozhovor probíhal.

Vyprávěla mi o tom, co lékaři pověděla o svém životě a o svých blízkých..., vyprávěla mi o tom, jak přestávají být jejími blízkými..., jak se jí vzdalují...

Safra, řekla jsem si –

Safra je výraz mého dědečka... Říká to, když ho něco velmi příjemně překvapí. Safra, safra... Vždyť to, co tady dělám u zhasnutého televizoru, je vlastně..., jak to nejlépe pojmenovat? Je to přece.... Autopsychoterapie.

Nebo –

Andělská terapie.

* * *

Nepotřebuji se objednávat na psychiatrii –

Sedět v čekárně.

Klábosit s doktorem, pro kterého možná budu jen jedno číslo, jen položka v denním rozvrhu...

Jak se mi to náhle zdálo prosté... Snadné...

Představila jsem si anděla strážného..., tedy toho, kdo mne miluje... A nemusela jsem zkoumat, co by mi řekl.

Jeho odpovědi naskakovaly rychle – rychle –

Až jsem žasla, jak okamžitě.

Tolikrát to bylo něco jiného, než bych ráda slyšela...

Člověk ví, co by měl dělat –

Jenže čím je chytřejší, tím bývá mazanější... Tím obratněji si vymýšlí výmluvy, proč by to dělat nemusel...

Psala jsem si v duchu dopis –

Dopis anděla strážného –

Obsadila jsem ho do „divadla svého života“. A zkoušela si představit, co by mi řekl..., co by poradil, abych mohla být harmonická... Šťastná... A aby mohli být šťastní ti, kteří mne mají rádi....

Nalézala jsem odpověď i na to, na co bych se nezeptala nikoho v okolí... Odpověď na to, s čím bych váhala svěřit se psychiatrovi...

* * *

ANDĚLSKÁ PSYCHIATRIE.

Zní to hloupě?

Směšně?

Je jedno, jak to zní..., jestliže to pomáhá.

A mně ta předvánoční chvilka s kávou u vypnutého televizoru pomohla...

Znamenitě.

* * *

„Co by ti dnes napsal anděl strážný?“ řekla jsem večer manželovi.

Vrátil se z práce rozdurděný. V nevánoční náladě. Jeho šéf byl ve velmi „nevánoční“ náladě a přenesl ji na manžela.

„Jakej anděl?“ vykřikl manžel. „Co by mi měl psát nějaký anděl?“

Pověděla jsem mu o nápadu našeho syna.

„Já mám tak myšlenky na to, co by vykládal anděl,“ vzdychl manžel.

A zabouchl za sebou dveře pracovny.

Ale za chvíli –

Za chvíli vyšel.

A usmíval se: „Tak už vím, co by mi napsal. Promiň... Jsem trdlo a...“

„A?“

„A že jsem ti zapomněl něco hezkého říct... A dát ti pusu.“

* * *

Když vybírám ze schránky letáky ze supermarketů, na otázku našeho syna si často vzpomenu...

Na otázku, která, když o tom uvažuji, byla naší „vánoční poštou“...

Vybírám ze schránky ne obvyklou poštu, ne letáky s nabídkami zboží –

Vybírám i neviditelnou poštu.
Tu, která chodí nejen o Vánocích –
A nejen tehdy je dárkem.
Vybírám i nenápadné dopisy... od svého anděla strážného.

* * *

Anděl nám píše –
Píše, když potřebujeme radu.
I tehdy, když si myslíme, že radu nepotřebujeme..., protože předpokládáme, že jsme se rozhodli správně...
I tehdy nám píše.
Jenže kolikrát člověk dopis raději neotevře –
Ne proto, že by ho nepotřeboval. Ale naopak... Protože dobře ví, co je v dopise napsáno... Právě to by si měl pozorně přečíst...
Člověk nevidí za roh, anděl strážný vidí za všechny rohy...
A tak by se jeho radám mělo pozorně naslouchat. I když by anděl radil něco jiného, úplně jiného..., než by chtěl člověk slyšet.
Každý den je odesílán dopis –
Dopis z andělské pošty.
I dnes anděl strážný jeden napsal –
Co mi asi napsal –
Dnes...?
Co bych si přečetla v tuto chvíli, kdybych andělský dopis neodmítla...

* * *

Občas zaslechneme nějaká slova –
Vyslovil je člověk –
Ale jsou dopisem anděla strážného.
Dopisem, který k nám vyslal z cizích úst...

Ta slova zdánlivě nebyla důležitá, ale byla poslána, aby zasvítla právě pro nás.

Náhoda je jedním z nástrojů, kterými andělé mění naše životy.

Nejsou náhodná slova –

Nejsou zbytečná setkání.

I dnes čeká ve schránce andělský dopis...

* * *

Kolik by ubylo starostí..., kolik trápení, úzkostí –

Kdyby si lidé udělali čas na poštu od anděla strážného.

Kdyby převážili jeho slova –

Včas.

* * *

Co asi napsal anděl strážný –

Dnes?

Zdá se, že dnes mi nic nenapsal...?

Možná jsem si to jen –

Zapomněla přečíst...

Obsah

Bydlí u vás Ježíšek?	7
Vánoční hlas	13
Nejhezčí dárek pro toho, koho mám rád.	15
Knoflík aneb Africká vánoční vzpomínka.	19
Krásná chvíle aneb Ňamchvíle.	25
Andělský host aneb Vánoční hosté.	28
No a...?	32
Lití olova aneb Příběh o úzkosti.	42
Pohan.	47
Vánoce v pekle aneb Ozdobičky	64
Vánoce v zákopech.	68
Vzácný host	74
„A“ neboli co je za A?	81
Aťouškové	85

Dary.....	90
Vanilkové rohlíčky	95
Jedna vánoční pokladnička aneb Všimnout si.....	99
Sestry.....	103
Řeknu to stromečkovi	109
Šanta Klaus	112
Věrnost	119
Mňaminka aneb Letošní vánoční paprsky	123
Vánoční čas aneb Chvilíčka	131
Co dáváš...? aneb Vánoční vločky.....	136
Vzpomínky	142
Nadělování	146
Ježíškova vánoční pošta	150

Eduard Martin

Bydlí u vás Ježíšek?

Vydalo Karmelitánské nakladatelství
ve společnosti KatMedia, s.r.o.,
v Praze roku 2022 jako svou 2167. publikaci
Redigoval Richard Straberger
Odpovědná redaktorka Kristina Veselá
Ilustrace na obálce Simonetta Šmídová
Obálka Václav Peták
Grafická úprava a sazba Studio Jakub Kubů
Tisk Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s.

*Knihy Karmelitánského nakladatelství zakoupíte
na eshop.cirkev.cz a v síti kamenných Karmelitánských
knihkupectví – eshop.cirkev.cz/prodejny*